

12 ŞUBAT 1921, MERZİFON*

Gün, ay, yıl ve yer,
Yalnızca tarih ve mekân;
Hangi haberi, nasıl betimler?

11 Mayıs 1917 Irak,
Abdülkerim öğretmen.
31 Ekim 1917 Filistin,
Mahmut öğretmen.
Arada İstiklâl Harbi, bütün vatan
Yüzlerce öğretmen.

* Mehmet Zekî Ketanî Bey; misyonerler tarafından 1860'ta İstanbul Bebek'te kurulup 1865'te Merzifon'a taşınan ancak uzunca bir süre resmen tanınmayan ve bu nedenle çok sayıda uluslararası krize yol açan Amerikan Koleji'ne 1920 yılında Osmanlı Devleti tarafından doğrudan atanmış Türk dili ve edebiyatı öğretmenidir. Mehmet Zekî Bey'in görev yaptığı bu azınlık okulu, Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sırasında Pontus ve Hınçak bölücü terör örgütlerinin cephaneliği ve Türklere yapılan saldırıların merkezi hâline gelmiştir. Mehmet Zekî Bey, okulun edebiyat kulübüyle yaptığı toplantıdan ayrılırken okul bahçesinde, öğrencilerinin gözü önünde, Pontus ve Hınçak üyelerince Kurtuluş Savaşı'nı desteklediği için 12 Şubat 1921'de vahşice şehit edilmiştir. Bunun üzerine Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle okula birlikler gönderilmiş, okulun yaptığı faaliyetlere ilişkin belgeler toplandıktan sonra Mehmet Zekî Bey'i şehit edenler tutuklanmış, 21 Mart 1921'de Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla bu okul kapatılmıştır. Bu olayın ardından, Türkiye sathında bölücü ve Türk düşmanı faaliyetlerde bulunan bu türden yapılanmalar ortadan kalkmıştır. Ancak aynı okul 1924'ten bu yana Yunanistan'da "*Anatolia College- The American College of Thessaloniki*" adıyla çalışmalarını sürdürmektedir. Ayrıntılı bilgi için bk.

Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi*, Pegem Akademi, Ankara 2011.

Emine Altunay Şam, "Sivas Vilayeti'ne Bağlı Amasya ve Bazı Bölgelerde Misyonerlerin ve Azınlıkların Eğitim Faaliyetleri ve Osmanlı İdaresinin Tutumuna İlişkin Bazı Tespitler", *Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S 12, s. 18-32.

Mustafa Kemal Atatürk, *Nutuk*, Haz.: Zeynep Korkmaz, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara 2009.

Rahmi Çiçek, "Merzifon Amerikan Koleji ve Pontus Meselesindeki Yeri", *19 Mayıs ve Millî Mücadele'de Samsun Sempozyumu (20-22 Mayıs 1999) Bildirileri*, Samsun 1999.

Turgut İleri, "Maarif Salnamelerine Göre 20. Yüzyıl Başlarında (1893-1903) Amasya'da Eğitim ve Eğitim Kurumları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1998.

Gün, ay, yıl ve yer,
Yalnızca tarih ve mekân;
Başka hangi yurttta bir şehadeti betimler?

12 Şubat 1921, Merzifon,
Merzifon cephe gerisi,
Öğretmen Mehmet Zekî;
Öksüz Safiye'nin biricik öğretmeni,
Mustafa Kemal'in göz bebeği.

Merzifon Atina'dan, Erivan'dan asırlaca uzakta
Ama,
İpek bürün içindeki bir fidanın göğü delinir,
Bir çocuğun geceye inat çizdiği resim silinir,
Usul usul akan bir şarkının sedası kesilir,
Bir muallimin kitapları yere serilir,
Küçük bir şehzadenin yelkeni devrilir.

12 Şubat 1921, Merzifon;
Öğretmen Mehmet Zekî,
Bir okul bahçesi,
Dilde Türkçe, yürekte bin umutla
Bir okul bahçesinde nasıl ölünür?

Mehmet Ali Bahar